

VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI VOJENSKÉHO ZPRAVODAJSTVÍ ZA ROK 2017

MINISTERSVO OBRANY
Vojenské zpravodajství
2018

Vážení čtenáři,

stejně jako v předchozích letech zpracovalo Vojenské zpravodajství zprávu o své činnosti určenou široké veřejnosti. I když zpráva přináší informace o událostech, které se staly v předcházejícím roce, nelze nezmínit letošní významné výročí Vojenského zpravodajství.

Základy profesionálního Vojenského zpravodajství byly položeny záhy po vzniku samostatného Československa. Tehdejší zpravodajské oddělení se stalo významným pilířem československého bezpečnostního systému a 12. listopadu tohoto roku si připomeneme 100 let od jeho založení.

Současné Vojenské zpravodajství navazuje na prvorepublikovou tradici a svými výstupy pomáhá při rozhodnutích ústavních činitelů České republiky v otázkách zajištění obrany. Klade důraz jak na tradiční zpravodajské disciplíny, tak i na neustále se rozvíjející technické obory. Zájmem Vojenského zpravodajství je se i do budoucna rozvíjet, reagovat na potenciální hrozby a přizpůsobovat se novému bezpečnostnímu prostředí, aby mohlo hájit zájmy České republiky a přispívat k bezpečnosti jejích občanů.

Vojenské zpravodajství chce být respektovanou institucí, která bude podávat objektivní a nezkreslené informace nejen zákonem daným adresátům, ale i Vám, čtenářům z řad občanů.

brigádní generál Ing. Jan BEROUN

ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE.....	1
OBSAH.....	2
ZÁKLADNÍ INFORMACE.....	3
VÝSLEDKY ČINNOSTI	5
Strategické a bezpečnostní prostředí.....	5
Válečné regiony	6
Potenciální oblasti vzniku nebo eskalace konfliktu.....	10
Další sledované jevy	14
KONTROLA ČINNOSTI VOJENSKÉHO ZPRAVODAJSTVÍ.....	18
DŮLEŽITÉ UDÁLOSTI MIMO HLAVNÍ ČINNOST.....	19
Charitativní činnost	19
Vydání publikace o vojenském zpravodajství ve 30. letech.....	20
Ocenění zpravodajského důstojníka in memoriam	20
Stoleté výročí vzniku Vojenského zpravodajství	20

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Vojenské zpravodajství (VZ) je jednotná ozbrojená zpravodajská služba České republiky (ČR) integrující rozvědnou i kontrarozvědnou činnost, která získává, shromažďuje a vyhodnocuje zpravodajské informace, které jsou zásadní pro zajištění obrany České republiky.

Postavení, působnost, spolupráce a kontrola Vojenského zpravodajství je upravena zákonem č. 153/1994 Sb., *o zpravodajských službách České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 289/2005 Sb., *o Vojenském zpravodajství*, ve znění pozdějších předpisů upravuje povinnosti a oprávnění příslušníků VZ, používání specifických prostředků získávání informací, využívání osob jednajících v jeho prospěch, vedení evidencí a kontrolu jeho činnosti.

Vnitřní organizaci a činnost vymezuje *Statut Vojenského zpravodajství*, který schválila vláda České republiky.

Úkoly Vojenskému zpravodajství v rámci jeho působnosti ukládá vláda České republiky a současně odpovídá za jeho činnost. S vědomím vlády České republiky je oprávněn ukládat úkoly Vojenskému zpravodajství také prezident České republiky.

Primárním úkolem Vojenského zpravodajství je zabezpečování informační podpory ústavních činitelů, kteří odpovídají za obranu a bezpečnost České republiky. Mimo to poskytuje i informační podporu představitelům Armády České republiky (AČR).

V průběhu loňského roku Vojenské zpravodajství předalo na 1 300 informačních výstupů, které byly určeny zejména předsedovi a členům vlády, prezidentu republiky, nejvyšším představitelům Ministerstva obrany a Armády ČR a dále zpravodajským orgánům NATO a EU a partnerům v rámci bilaterální spolupráce. Souhrn veškeré zpravodajské činnosti Vojenského zpravodajství za uplynulý rok je obsažen ve Zprávě o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017. Tato Zpráva byla zpracována ve stupni utajení Tajné a v souladu s § 8 odst. 1 zákona č. 153/1994 Sb. byla předložena prezidentu republiky a vládě ČR.

V souladu s Akčním plánem k Národní strategii kybernetické bezpečnosti České republiky na období let 2015 až 2020, který schválila vláda svým usnesením č. 382 ze dne 25. května 2015, pokračovalo Vojenské zpravodajství v plnění úkolů v oblasti kybernetické obrany.

Na základě přistoupení České republiky k plnění cílů rozvoje schopností NATO v oblasti kosmického obrazového průzkumu začalo Vojenské zpravodajství plnit úkoly spojené s budováním expertních schopností zpravodajské disciplíny IMINT (Imagery Intelligence), včetně vytvoření národního prvku v oblasti obrazového zpravodajství tzv. Satelitní centrum ČR (SATCEN ČR). SATCEN ČR bude plnit úkoly jak pro zpravodajskou podporu české armády a velitelských struktur NATO, tak pro státní instituce a integrovaný záchranný systém.

V souladu s příslušnými usneseními vlády a usneseními Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (PSP ČR) i v loňském roce VZ zabezpečovalo zpravodajskou podporu a kontrarozvědnou ochranu jednotek AČR v zahraničních misích.

Při plnění zadaných úkolů je důležitá spolupráce s ostatními bezpečnostními složkami a sdílení informací. Vojenské zpravodajství spolupracovalo na národní úrovni se zpravodajskými službami České republiky a dalšími orgány státní správy. Spolupráce probíhala především formou pravidelné, ale i ad-hoc výměny zpravodajských informací a formou expertních jednání.

Zahraniční spolupráce probíhala na multilaterální úrovni v rámci struktur NATO a EU a bilaterální úrovni se zpravodajskými službami jiných států, které byly v souladu s § 10 zákona č. 153/1994 Sb. schváleny vládou ČR.

STRATEGICKÉ A BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ

Rok 2017 byl z pohledu Vojenského zpravodajství charakteristický zhoršující se bezpečnostní situací v řadě zemí i v celých regionech. Pokračující napětí ve vztazích mezi Západem a Ruskou federací bylo provázáno vojenskými opatřeními na obou stranách. Regionální konflikty, zejména na Blízkém a Středním východě, se jako zástupná válčiště staly dějištěm střetů, do nichž je zapojeno více globálních i regionálních mocenských hráčů.

O výraznější podíl na globální moci se systematicky hlásilo Rusko a Čína, ale i některé regionální mocnosti jako např. Írán, Saúdská Arábie, Turecko, Indie, Pákistán nebo Izrael. Tato snaha byla provázána nejen budováním vojenských schopností, ale i jejich nasazením. Spojené státy americké už pravděpodobně nejsou jedinou velmocí, která disponuje takovými vojenskými technologiemi a prostředky, jimž by jiná velmoc nemohla konkurovat. Na druhé straně žádná mocnost nemá na to, aby zastávala roli jediného globálního hegemonu. Na mezinárodním poli docházelo k upevňování strategických spojení, zatímco některá existující usilovala o zastavení procesu jejich degradace.

Na jihu a jihovýchodě od Evropy pokračovala vlna nestability, která zasáhla rozsáhlé oblasti od severní Afriky až po Afghánistán, provázána pokračující migrací obyvatel. Terorismus zůstal hlavním způsobem boje skupin prosazujících extrémní výklad islámu. Ani Ioni nebyla Evropa uchráněna před teroristickými útoky, které sekundárně vedly k nárůstu náboženské a rasové nevraživosti.

Pokračovala také zvýšená aktivita některých vojensky významných států v kybernetickém prostoru. Nedílnou součástí prosazování cílů globálních hráčů se stále častěji stávaly informační a psychologické operace, včetně použití skrytých nástrojů ovlivňování, s využitím zpravodajských služeb. S rozvojem informačních technologií pokračoval informační chaos ve veřejném prostoru. Roli tradičních, státy kontrolovaných nebo tzv. mainstreamových médií stále více přebíraly sociální sítě a alternativní zdroje informací.

K eskalaci napětí přispíval také vývoj zbraní a zbraňových systémů založených na nových a finančně náročných technologiích. Rozvoj hypersonických raketových prostředků, překonávajících současné systémy obrany, nasazování dálkově ovládaných a robotických bojových systémů, vývoj zbraní s působením usměrněné energie, využívání kvantových technologií a umělé inteligence v kybernetice znamenají novou dimenzi v budoucím válčení, která nebude podobná způsobu vedení současných válek. Nebezpečí eskalace současných a vzniku nových konfliktů ani v loňském roce nepominulo.

BLÍZKÝ A STŘEDNÍ VÝCHOD

Bezpečnostní a vojenskopolitickou situaci v oblasti **Blízkého a Středního východu** (BSV) ovlivnila úspěšná vojenská kampaň proti hnutí Da'esh. To bylo donuceno vzdát se dříve kontrolovaného teritoria. Jeho přeživší stoupenci se následně rozptýlili po blízkovýchodním regionu, malá část se vrátila do zemí svého původu nebo se přesunula na jiná aktivní bojiště na BSV či v severní Africe. S významnou podporou mezinárodního společenství z tohoto vývoje nejvíce těžily centrální vlády v **Sýrii a Iráku**, které posílily a upevnily své postavení. I v této souvislosti **syřský režim** podporovaný Ruskem a Íránem upřednostňoval silové řešení občanské války před diplomatickým. Mezi povstalci nadále převažovaly spíše radikální islamistické skupiny než představitelé umírněné opozice. Porážky Da'esh se rovněž ve svém

emancipačním úsilím snažily využít kurdské frakce na severu Sýrie a Iráku. **Syrští Kurdové** přes trvalou kritiku Turecka ustanovili za podpory Spojených států amerických, které si tím zachovaly určitý vliv v oblasti, samosprávu nad rozsáhlým územím na severovýchodě země, které je bohaté na ropu. Vnitřně nejednotní iráčtí Kurdové se pokusili prostřednictvím zářijového

referenda o nezávislosti formálně připojit ke svému *de facto* státu sporná území¹. **Irácká centrální vláda** však i díky důraznému odporu Turecka a Íránu a spíše odmítavému postoji mezinárodního společenství separatistické tendence Kurdské regionální vlády rozhodnými opatřeními ekonomické a silové povahy významně utlumila.

Faktickou vojenskou porážkou radikálního hnutí Da'esh v Sýrii a v Iráku však nebyl odstraněn dlouhodobý problém islamistického extremismu, který má značné negativní dopady na bezpečnostní prostředí v regionu BSV. Pokračující nepřátelství mezi náboženstvími, ale také mezi zájmovými či etnickými skupinami, stejně jako soupeření globálních a regionálních mocností zastírané bojem proti terorismu, udržovaly oblast BSV náchylnější

¹ Kurdové tato území obsadili v roce 2014 při ústupu iráckých jednotek před expanzí islamistických radikálů

k další destabilizaci. Nejvíce byly tyto aspekty patrné v **Jemenu**, kde pokračovala občanská válka bez zjevné ochoty znesvářených stran podporovaných regionálními rivaly najít mírové řešení. Jemenský konflikt tak dál vytvářel prostor pro volný pohyb islamistických radikálů a nepřímo ohrožoval mezinárodní námořní dopravu u strategicky důležité úžiny Báb al-Mandab. Dalším příkladem rivality tamních mocností bylo vměšování **Saúdské Arábie** do vnitřní politiky **Libanonu** pod záminkou kritiky íránské podpory šíitskému hnutí Hizballáh. Překvapivé oznámení rezignace libanonského premiéra během listopadové návštěvy Rijádu ovšem nakonec nevyústilo ve vleklou vnitropolitickou krizi a libanonský politický systém destabilizační hrozbu ustál. Výše uvedené faktory však nepříznivě ovlivnily **palestinskou problematiku**. Nadějně nastartovaný proces vnitropalestinského usmíření stejně jako již několikrát v minulosti ustrnul a dohodnuté parametry sblížení mezi palestinskými frakcemi nebyly naplněny.

Poměrů panujících v blízkovýchodním prostoru maximálně využilo k posílení své přítomnosti a vlivu Rusko. Lednovým podpisem smlouvy se syrským režimem získalo dlouhodobý pronájem námořní základny v Tartúsu a letecké základny Hmímím u Latákie. Tímto krokem si pojistilo svou významnou vojenskou přítomnost ve východním Středomoří. Společný postup s Íránem v syrském konfliktu rovněž přispěl k prohloubení vzájemné vojenské spolupráce, která umožnila Rusku dočasně využívat íránskou leteckou základnu a vzdušný prostor k leteckým úderům na cíle v Sýrii.

Z aktivního zapojení se do boje proti islámskému radikalismu a syrským opozičním silám výrazně profitoval **Írán**. Posílením vlivu na iráckou a syrskou vládu si otevřel větší manévrovací prostor v blízkovýchodním regionu k prosazování vlastních zájmů. Ve snaze vymanit se z mezinárodní izolace dodržoval Írán podmínky JCPoA², což přispělo k oteplení vztahů především s evropskými zeměmi. Očekávané pozitivní dopady uvolnění sankčních opatření se však k nelibosti íránských řadových občanů ekonomicky významně neprojevíly. Tento fakt se odrazil i na pokračujícím soupeření konzervativní a reformní části íránského politického spektra. Přesto v prezidentských volbách Írán obhájil svůj post zastávce sblížení se Západem.

AFRIKA

Navzdory snahám mezinárodního společenství nebylo v **Libyi** dosaženo hmatatelného pokroku. I přes dohodu hlavních aktérů³ na obecném rámci politických opatření a možnosti uspořádání voleb politická a institucionální krize v zemi přetrvávala. Tento trend dále ovlivňoval

² Joint Comprehensive Plan of Action. Dohodu uzavřel Írán s EU a skupinou zemí P5+1 (členské státy Rady bezpečnosti OSN, tj. USA, Čína, Rusko, Velká Británie, Francie + Německo) v roce 2015. Na jejím základě zastavil svůj jaderný program zaměřený na obohacování jaderným materiálem využitelným k výrobě jaderné zbraně

³ Faíz Mustafa as-Sarrádž – předseda mezinárodně uznávané Prezidentské rady a předseda mezinárodně uznávané vlády. Polní maršál Chalífa Haftar – velitel Libyjské národní armády podporovaný opoziční Sněmovnou reprezentantů sídlící v Tobruku

libyjské bezpečnostní prostředí. Vzhledem k neexistenci regulérních ozbrojených sil a svévolnému působení řady ozbrojených milic mimo kontrolu libyjské vlády byla bezpečnostní situace v zemi nadále nestabilní. Toho využili radikální islamisté hlásící se k ideologii Da'esh ke konsolidaci svých sil. Kontrolu nad obydlenými oblastmi sice neobnovili, nicméně hrozba asymetrických útoků v libyjském vnitrozemí, ale i v pobřežních městech včetně Tripolisu pozvolna narůstala. Do úsilí eliminovat islamistické radikály v Libyi se vedle

mezinárodního společenství nejaktivněji z regionu zapojil **Egypt**, který se s tímto negativním faktorem intenzivně potýká i na vlastním území. Radikální islamisté však poměrně úspěšně vzdorovali na severovýchodě Sinajského poloostrova masivní bezpečnostní operaci egyptských ozbrojených sil a dál byli schopni napadat armádní a policejní jednotky a páchat teroristické útoky proti nábožensky názorově odlišným civilistům. Egypt si i přes tento nepříznivý vývoj zachoval status relativně stabilní země v regionu severní Afriky s přesahem na Blízký východ.

Radikální islamistické skupiny upevňovaly své pozice i v severním **Mali**, kde disponovaly rozsáhlou svobodou pohybu. Zároveň pokračovaly v expanzi do centrálních částí země, kde zejména ve venkovských oblastech využívaly místních etnických sporů a slabé přítomnosti státního aparátu. Navýšení kapacit jim umožňovalo provádět efektivní útoky na malijské i mezinárodní ozbrojené síly. Bojovou efektivitu islamistických radikálů zvýšilo jejich formální sloučení do jedné organizace a z toho plynoucí užší spolupráci. Na tento negativní bezpečnostní vývoj v regionu západního Sahelu reagovalo v červnu pět sahelských zemí⁴ vytvořením společné jednotky pro boj proti terorismu a organizovanému zločinu. Uskupení však přes zajištění počátečního financování bylo schopno realizovat pouze jedinou operaci na hranicích mezi Mali, Nigrem a Burkina Fasem.

Stejný trend panoval v regionu **Afrického rohu**, kde mezietnického napětí, klanových rozporů a neschopnosti státního aparátu zajistit bezpečnost využívaly militantní a radikální

⁴ Burkina Faso, Čad, Mali, Mauretánie a Niger

skupiny. **Somálské** islamistické hnutí aš-Šabáb, hlásící se k ideologii al-Káidy, si udrželo své postavení i schopnosti realizovat útoky, a to včetně hlavního města Mogadiša. Zde si říjnový teroristický útok vyžádal více než pět set mrtvých. I přes tento nepříznivý vývoj bezpečnostní situace mírová mise OSN AMISOM zahájila snižování své přítomnosti v zemi. Teroristické aktivity radikálního hnutí aš-Šabáb měly přesah i do příhraničních oblastí **Kení** s cílem diskreditovat schopnosti místních bezpečnostních sil a vázat pozornost příslušníků keňských ozbrojených sil působících v Somálsku. Keňské bezpečnostní prostředí však bylo kromě teroristických hrozeb negativně ovlivněno i přetrvávajícím mezietnickým napětím, které eskalovalo v souvislosti s opakovanými prezidentskými volbami.

AFGHÁNISTÁN - PÁKISTÁN

Bezpečnostní situace v **Afghánistánu** byla v loňském roce poznamenána pozitivními i negativními trendy. Hlavní povstalecké hnutí Tálibán ve vyšší míře než dříve používalo tzv. jednotky zvláštního určení, které byly zapojovány do operací většího rozsahu. Tálibán byl díky tomu schopen početně převýšit místně příslušné afghánské ozbrojené a bezpečnostní síly, zvláště když byly operace povstalců koordinovány napříč provinciemi. Nejrozsáhlejší bojová akce tohoto typu v srpnu a v září již připomínala spíše vojenskou kampaň než gerilové operace. Na druhou stranu nebyl Tálibán v důsledku soustředěného tlaku afghánských speciálních a

vzdušných sil podporovaných koalicí ve většině případů územní zisky udržet.

Právě v oblasti koaličního zapojení doznala situace zásadní změny. Americká administrativa přehodnotila svůj přístup k misi v Afghánistánu. Deklarovala, že USA zůstanou vojensky přítomny tak dlouho, jak bude potřeba. Zároveň svým jednotkám obnovila bojový mandát, což se odrazilo i

v nárůstu intenzity amerických vzdušných úderů. Jejich počet se vrátil na úroveň let 2009 – 2011 a tlak leteckých útoků přinutil Tálibán upustit od rozsáhlých operací.

V **Pákistánu** pokračoval pozitivní trend snižování celkového počtu bezpečnostních incidentů, nicméně v provinciích Balúčistán a Chajbar Pachtúnchvá došlo k mírnému zhoršení bezpečnostní situace. Na úspěchy protiteroristických operací se pokusila navázat nová celonárodní kampaň Rad-ul-Fasád, která byla zacílena například na zásobovací trasy Da'esh v oblasti Chajbar, ale také na militantní podhoubí v provincii Paňdžáb.

Významným předělem na politické scéně bylo rozhodnutí Nejvyššího soudu o zbavení poslaneckého mandátu Naváze Šarífa, který následně musel opustit premiérský post. Tímto vývojem byla opět posílena pozice armády a její suverenita v rozhodovacích procesech v oblasti bezpečnosti a zahraniční politiky Pákistánu.

S výše zmiňovanou novou americkou strategií vůči jižní Asii navýšila americká vláda svůj diplomatický tlak na Pákistán, aby korigoval svůj vstřícný přístup vůči povstaleckým skupinám působícím v Afghánistánu. Tento požadavek byl zdůrazněn snížením americké finanční pomoci Pákistánu. Do konce roku 2017 však nebyly zaznamenány výraznější změny v pákistánském přístupu k Afghánistánu.

POTENCIÁLNÍ OBLASTI VZNIKU NEBO ESKALACE KONFLIKTU

UKRAJINA

Situace na **Ukrajně** byla i nadále nestabilní, a to nejen díky pokračujícímu ozbrojenému konfliktu na Donbasu. Přetrvávaly hluboké vnitropolitické, ale i ekonomické a sociální problémy vyplývající ze širokého spektra negativních jevů. S tím souvisí formálně, částečně nebo pomalu realizované systémové a společenské změny a institucionální reformy.

Reforma ozbrojených sil pokračovala za asistence mezinárodního společenství, které poskytovalo výcvik, finanční a materiální podporu i spolupráci při tvorbě klíčových obranných dokumentů, jejich tempo zatím naznačuje nutnost rozložit je do delšího časového období. Budování vojenských schopností bylo i v roce 2017 narušeno explozemi několika strategicky významných muničních skladů.

Bezpečnostní situaci na **Donbasu** dominovalo ostřelování z ručních zbraní nižší intenzity po téměř celé linii dotyku mezi silami samozvaných separatistických republik a ukrajinskými jednotkami. Řada jednání nevedla k nalezení přijatelného dalšího postupu na Donbasu a za pozitivní dílčí výsledek považovat realizaci vzájemné výměny zajatců. Minské dohody jako formát řešení totiž neplní ani jedna strana konfliktu. Rusko a další země představily návrhy na možné vyslání mírové mise OSN na Donbas, zatím s rozdílnými pohledy na její mandát.

Ruská federace poskytovala nadále materiální a vojenskou podporu Doněcké a Luhanské lidové republice. Přítomnost ozbrojených sil Ruské federace v oblasti Donbasu se však nezvýšila. Obdobně jako v oblasti Kaliningradu Rusko i na Krymu rozšiřovalo v průběhu roku civilní a vojenskou infrastrukturu a posilovalo prvky pobřežní a protivzdušné obrany. Výstavba mostu přes Kerčský průliv, který má strategický i symbolický význam, pokročila do závěrečné fáze.

BALKÁN

I v tomto regionu probíhala geopolitická soutěž o vliv. Zatímco Západ podporoval úsilí většiny zemí o integraci do euroatlantických struktur, Ruská federace naopak preferovala, aby balkánské země zůstaly vojensky neutrální. Srbsko s NATO spolupracovalo, o vstup do Aliance však i nadále neusiluje. Snahu Bosny a Hercegoviny o začlenění do Severoatlantické aliance blokovala politická reprezentace Republiky srbské, která v souladu se zahraniční politikou Srbska prosazovala vojenskou neutralitu země.

Vstup **Černé Hory** do NATO a vytvoření makedonské vlády s ambicí rychlého vstupu do Aliance byly nejvýznamnějšími událostmi v regionu západního Balkánu v roce 2017.

Vleklou vnitropolitickou krizí v **Makedonii** ukončily předčasné parlamentní volby, z nichž vzešla nová vládní koalice, která dne 1. 6. 2017 získala důvěru parlamentu. Nová vláda realizovala personální změny ve vedení zpravodajských a bezpečnostních organizací. Vztahy Makedonie se sousedním Srbskem se zhoršily, naopak nová makedonská vláda zvýšila úsilí o urovnání vztahů s Bulharskem a zejména Řeckem s cílem vytvořit podmínky pro vstup země do NATO a EU.

V **Srbsku** posílil svou moc a vliv předchozí předseda vlády A. Vučić, který byl v dubnu zvolen prezidentem. Nová vláda, sestavená hlavou státu, pokračovala ve vícevektorovém směřování zahraniční a obranné politiky. Ke vstupu do EU motivují Srbsko především ekonomické důvody, největšími překážkami v další integraci však zůstávají neurovnané vztahy s Kosovem a nekompatibilita srbské zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky s Evropskou unií. Intenzita spolupráce ozbrojených sil Srbska a Ruska v oblasti společné operační a bojové přípravy se v porovnání s předchozím obdobím významně nezměnila.

EU zprostředkovaný kosovsko-srbský dialog s cílem stabilizovat vzájemné vztahy převážně stagnoval. **Kosovská vláda** do konce roku ve svém parlamentu neprosadila ani ratifikaci dohody o vytyčení hranice s Černou Horou. Výsledky předčasných parlamentních voleb v Kosovu vyústily v sestavení vlády se slabým mandátem, v jejímž čele stojí bývalí velitelé Kosovské osvobozené armády. Nejvyšší představitelé Kosova pokračovali

v přípravách na vybudování pravidelné kosovské armády transformací současných Kosovských bezpečnostních sil.

Vývoj v **Bosně a Hercegovině** nadále negativně ovlivňovaly dlouhodobě zhoršené vztahy mezi jednotlivými státotvornými národy.

REGION STÁTŮ BÝVALÉHO SOVĚTSKÉHO SVAZU

Vedení **Ruské federace** (RF), tak jako v minulých letech, usilovalo o všestrannou stabilizaci země a upevnění globální pozice jedné z velmocí. Výsledek prezidentských voleb potvrdil přání většiny obyvatel RF v nastoleném trendu pokračovat. Zvolení Vladimira Putina prezidentem RF upevnilo pozice stávající mocenské struktury s vlivem na téměř všechny aspekty života v zemi ale také kontinuitu zahraniční politiky. Ruská federace usilovala o získání většího respektu nejen diplomatickými a ekonomickými prostředky, ale i pomocí vojenských opatření, doprovázených cílevědomou informační a propagandistickou kampaní. Právě jejich prostřednictvím se snaží prosadit a dále posilovat obraz RF jako světové velmoci, jejíž zapojení

je podmínkou řešení aktuálních bezpečnostních problémů. Vojenské operace a výcvikové akce ozbrojených sil Ruské federace v zahraničí nepřekročily úroveň z minulých let.

Na domácí scéně **ozbrojené síly Ruské federace** pokračovaly v reorganizaci a budování nově vytvořených vojenských součástí na západním a jižním strategickém směru a v rozvoji vojenské

infrastruktury v oblasti severu a Kaliningradu. Prováděné reformní kroky odůvodňovala RF navýšením přítomnosti sil NATO v pobaltských státech, Polsku a v oblasti Černého moře. Přednostně v Západním a Jižním vojenském okruhu Rusko postupně zavádělo novou vojenskou techniku, zejména systémy protivzdušné obrany, raketové systémy a prostředky vojenského letectva. I přes průběžné změny v rozmístění vybraných součástí a jejich postupnému přechodu na divizní strukturu zůstávají tabulkové počty armády dlouhodobě neměnné. Na západním a jižním strategickém směru byla zaznamenána vyšší úroveň operační a bojové přípravy. Vybrané jednotky provedly řadu výcvikových aktivit zaměřených na zlepšení vzájemné součinnosti včetně procvičení postupů v případě plnění mobilizačních opatření. Stejně jako v předchozím období se cvičící jednotky přesouvaly kombinovaným způsobem na

velké vzdálenosti. Se zapojením Běloruska se v závěru letního výcvikového období uskutečnilo strategické velitelsko-štábní cvičení Západ-2017.

V průběhu roku pokračovala modernizace Ozbrojených sil Ruské federace, nicméně v důsledku negativních faktorů (mezinárodní sankce, pomalý ekonomický růst či problémy v některých oblastech vojenskoprůmyslového komplexu) byl koncem roku předčasně ukončen Státní program vyzbrojování 2011–2020, na který v roce 2018 kontinuálně naváže nový, modifikovaný plán s platností do roku 2027. Obranné výdaje se oproti roku 2016 značně snížily (téměř o 26 %). K jejich krácení velmi pravděpodobně došlo v důsledku pomalého tempa oživení ruského hospodářství z ekonomické recese v letech 2015–2016. I přes redukci nákladů na obranu byl ruský vojenskoprůmyslový komplex schopen produkovat významné množství vojenského materiálu jak pro potřeby domácích ozbrojených sil, tak i na export, který v minulém roce dosahoval výše přibližně 15 miliard amerických dolarů.

Bezpečnostní situaci na linii dotyku v oblasti **Náhorního Karabachu** charakterizovalo porušování příměří jednotkami ázerbájdžánských i arménských ozbrojených sil. Izolované incidenty zejména v první polovině roku ji krátkodobě vyhrotily. Jednání zainteresovaných stran nevedla k přijatelnému kompromisu ohledně sporu o území Náhorního Karabachu. Podle vyjádření obou znesvářených stran jsou Arménie i Ázerbájdžán připraveny na vojenskou konfrontaci. Obě země pokračují ve zbrojení a překračují limity některých zbraňových systémů stanovené v rámci Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách v Evropě. Obecně tak přetrvává vysoký stupeň napětí, který může snadno přerůst v další otevřený konflikt.

VÝCHODNÍ ASIE

Čínská lidová republika (ČLR) v průběhu roku potvrzovala svoji ambici stát se jedním z neopominutelných globálních aktérů. Tento trend je patrný i ze závěrů 19. sjezdu Komunistické strany Číny, ze kterých jednoznačně vyplývá další posílení pozice strany současně s institucionalizací ideologického směřování prezidenta Si Ťin-pchinga. Strana usilovala o těsnější propojení s ozbrojenými silami a přijala závazek vybudovat do roku 2050 moderní armádu světové úrovně. Ve sféře zahraničněpolitických a ekonomických témat dominovala čínská iniciativa Pásu a cesty (BRI⁵), jejíž globální ambice a pravděpodobnost jednostranné čínské expanze se stanou zdrojem rostoucích obav představitelů zemí EU.

Za dosud nejmarkantnější příklady projekce síly mimo vlastní teritorium lze považovat postupné dokončení stavebních aktivit na ostrovech v Jihočínském moři a zprovoznění a další rozvoj námořní základny v Džibutsku, první čínské vojenské základny v zahraničí. Pokud nedojde v regionu k nečekaným geopolitickým změnám, Číně se podaří zachovat konstantní růst obranných výdajů úměrný ekonomickému růstu. Její vojenský rozpočet v příštích letech

⁵ Belt and Road Initiative

tak bude dostačující k průběžnému zvyšování schopností ozbrojených sil, jejichž první etapa má být završena během dvou až tří let. Úspěšný průběh reformy v ozbrojených silách tak na jedné straně napomůže naplňování mocenských ambicí a prosazování zájmů ČLR v regionálním a globálním měřítku, na straně druhé zvýší napětí v regionu z důvodu rostoucí nerovnováhy vojenských kapacit ve srovnání ČLR s dalšími zeměmi této oblasti.

Korejská lidově demokratická republika (KLDŘ) ztelně zintenzivnila testování balistických řízených střel, přičemž v posledním období dosáhla významného pokroku ve vývoji raketových prostředků s pohonem na tuhé raketové palivo. Rovněž pokračoval vojenský jaderný program, jehož rozvoj severokorejský režim spojoval s vlastní bezpečnou existencí. Po posledním, dosud nejsilnějším jaderném testu v září 2017 a sérii testů mezikontinentálních balistických střel došlo k celkovému zhoršení situace v regionu. K vyostření krize přispěl i postoj a rozporuplná prohlášení americké administrativy a částečně i chování dalších regionálních aktérů (Korejská republika, Japonsko). V průběhu roku došlo několikrát k ztření sankčního režimu vůči KLDŘ.

Zmrazení jaderného programu výměnou za ukončení společných vojenských cvičení USA a Korejské republiky se stalo jednou z vyjednávacích variant, ke které se vedení KLDŘ v průběhu roku 2017 začalo vyjadřovat pozitivně.

DALŠÍ SLEDOVANÉ JEVI

PROLIFERACE JADERNÝCH, CHEMICKÝCH A BIOLOGICKÝCH ZBRANÍ A JEJICH NOSIČŮ

Šíření technologií, materiálů a know-how určených pro vývoj a výrobu těchto zbraní probíhal navzdory snaze mezinárodního společenství o jeho eliminaci. Nežádoucí transfer zbraní hromadného ničení (ZHN) do bezpečnostně rizikových zemí se nadále uskutečňoval prostřednictvím nelegálních obchodních aktivit a formou spolupráce se státy, které nejsou limitovány mezinárodními kontrolními režimy a dohodami, nebo je porušovaly.

VZ sledovalo aktuální stav existujících programů ZHN zemí, jako jsou KLDŘ, Írán a Pákistán, se zaměřením na vojenské jaderné programy a programy vývoje raketových nosičů těchto států. Pozornost byla soustředěna na spolupráci mezi zeměmi, které vzájemně sdílely technologie a know-how. Největší hrozbu rozsáhlého konfliktu za použití ZHN ve světě představovala KLDŘ, která pokračovala v úsilí získat jadernou a raketovou odstrašující schopnost nejen vůči zemím východoasijského regionu, ale i směrem ke své největší strategické hrozbě představované USA.

OBCHODOVÁNÍ S VOJENSKÝM MATERIÁLEM

VZ se spolupodílelo na kontrolní činnosti státních orgánů spojené s obchodováním s vojenským materiálem v souladu se zákony ČR a přijatými mezinárodními závazky. VZ se vyjadřovalo v rámci licenčního řízení k žádostem jednotlivých firem jak v rozsahu příslušných komodit, tak územní působnosti s ohledem na stávající bezpečnostní situaci v zemích určení. Zároveň se VZ na požádání vyjadřovalo k obchodování s průmyslovými výbušninami a k žádostem jednotlivých subjektů k nakládání s vysoce nebezpečnými látkami.

KYBERNETICKÉ HROZBY

V roce 2017 pokračovala zvýšená aktivita některých vojensky významných států v kybernetickém prostoru. Ty využívaly své kybernetické kapacity zejména v rámci kybernetických špionážních operací, kampaní a útoků. Jejich typickým zaměřením byly prvky kritické informační infrastruktury, infrastruktury významných vládních institucí, bezpečnostních subjektů a soukromých společností.

Kybernetická špionáž zaznamenala opětovně rostoucí tendenci. Bylo více sledováno používání sofistikovanější formy kybernetické špionáže, tzv. Advanced Persistent Threat (APT⁶), proti různým vládním, vojenským, veřejným i privátním cílům včetně klíčových částí kritické informační infrastruktury. Kompromitace malwarem a kybernetické útoky za použití technik sociálního inženýrství či manipulací legitimních uživatelů pak byly nejrozšířenějšími vektory působení útočníků všech kategorií v kybernetickém prostoru.

Rozvoj byl dále registrován u techniky útoků typu DDoS⁷, ke kterým se stále více používaly tzv. botnety⁸, zahrnující i exponenciálně rostoucí Internet věcí⁹. Mediálně nejviditelnějšími kampaněmi s nejlépe popsanými důsledky se staly útoky prostřednictvím ransomwaru¹⁰ „WannaCry“, „Petya“ a „NotPetya“, nicméně ČR byla těmito globálními incidenty zasažena jen minimálně. Další sledovanou oblastí kybernetických útoků je napadání

⁶ Advanced Persistent Threat (APT) – též pokročilá a trvalá hrozba. Typickým účelem APT je dlouhodobé a vytrvalé infiltrování a zneužívání cílového systému za pomoci pokročilých a adaptivních technik (na rozdíl od běžných jednorázových útoků)

⁷ Distribuované odmítnutí služby (DDoS) – typ síťového útoku na servery, internetové služby nebo celé sítě, který způsobuje přehlcování serverů, přetěžování sítě a blokování služeb. Výsledkem bývá nefunkčnost a nedostupnost služby pro internetové uživatele. U DDoS je do útoku zapojeno více počítačů s vědomím nebo bez vědomí jejich uživatelů

⁸ Botnet (sít' botů) – sít' infikovaných počítačů ovládaných jediným hackerem/crackerem, který tak má přístup k výpočetnímu výkonu mnoha tisíců strojů současně. Umožňuje provádět nezákonnou činnost ve velkém měřítku – zejména útoky DDoS a distribuci spamu

⁹ Internet věcí (Internet of Things, IoT) – sít' fyzických zařízení, vozidel, domácích spotřebičů a dalších zařízení, která jsou vybavena elektronikou, softwarem, senzory, pohyblivými částmi a síťovou konektivitou umožňující těmto zařízením se propojit a vyměňovat si data

¹⁰ Ransomware – druh malware, pomocí kterého vzdálený útočník zašifruje data na počítači oběti a následně požaduje výkupné za sdělení hesla k těmto datům

počítačových sítí a infrastruktur veřejného i privátního sektoru s cílem jejich zneužívání k nelegální těžbě tzv. kryptoměn.

Významnou část nelegálních kybernetických aktivit však opět tvořila oblast kybernetického zločinu.

TERORISMUS

Na území Evropy převládaly teroristické útoky s použitím chladných zbraní a vozidel jakožto zbraní, přičemž zároveň ubylo sofistikovanějších typů útoků (komplexní a bombové útoky). Snížil se počet externích operací Da'esh na území Evropy a nebyl zde zaznamenán přímo řízený útok ze strany Da'esh. Útoky islamistických extremistů na území Evropy byly i nadále kromě civilních cílů namířeny také proti příslušníkům ozbrojených sil a policistům.

Hrozba spojená s očekávaným návratem zahraničních bojovníků zpět do Evropy po územních ztrátách hnutí Da'esh v Iráku a Sýrii se výrazně neprojevila. Představuje však i nadále možné nebezpečí ve střednědobém i dlouhodobém horizontu. V této souvislosti nabývají na významu také zradikalizované ženy a děti navrátilivších se zahraničních bojovníků jakožto nové potenciální typy pachatelů teroristických útoků v západních zemích.

Hnutí a organizace globálního džihádu (tedy hnutí Da'esh, al-Káida a jejich odnože) a jejich sympatizanti i nadále využívali kybernetický prostor k propagandě, inspirování jednotlivců a k šíření návodů a postupů k provedení teroristických útoků. Tento jev měl však snižující se tendenci.

V uplynulém roce nebyly zaznamenány žádné poznatky indikující hrozbu teroristického útoku proti chráněným zájmům spojeným se zabezpečením obrany na území České republiky. Zvýšené riziko obecně platí i nadále pro příslušníky ozbrojených sil ČR působící zejména v některých muslimských zemích v zahraničí.

EXTREMISMUS

Situace v oblasti pravicového extremismu je v podmínkách AČR dlouhodobě stabilizována. Aktivity v této oblasti měly spíše klesající tendenci a byly charakteristické dalším tříštěním extremistické scény. Inklinace příslušníků AČR k prostředí hnutí propagujícího potlačování základních práv a svobod občanů je nadále doménou jednotlivců s chybějícím vedením. Anarchisticky orientovaná část populace nevyvíjela ve sledovaném období prakticky žádné aktivity vůči rezortu obrany.

Aktivity organizovaných uskupení paramilitárního charakteru byly omezeny zejména na projevy jejich protagonistů na sociálních sítích. Snahy provádět praktický výcvik byly spíše ojedinělé a zásadní vliv na jeho úroveň měla nejednotnost vedení a členské základny. Vliv paramilitárních skupin na dění ve společnosti je v současnosti hodnocen jako marginální s mírně sestupnou tendencí.

MIGRACE

Migrace představuje v rámci EU mnohvrstevný problém s dalekosáhlými zahraničněpolitickými i vnitropolitickými důsledky. Počty nelegálních migrantů do Evropy v roce 2017 dosáhly celkem 172 000 osob¹¹, přičemž tzv. centrální středomořská trasa byla hlavní uprchlickou trasou. Z meziročního srovnání stavu nelegální migrace vyplývá, že ČR nebyla ani v loňském roce hlavní tranzitní nebo cílovou zemí.

EU se podařilo s vynaložením značných nákladů snížit migraci z východního Středomoří. Nadále problematickým však zůstával příliv migrantů tzv. centrální středomořskou trasou, především z Libye. Financováním spolupracujících subjektů v Libyi a návrhy na tzv. exteritorializaci¹² evropské migrační kontroly se EU snažila získat čas pro realizaci nutných reforem v migrační politice.

Přerozdělování migrantů na základě kvót nepřineslo konkrétní pozitivní výsledky, naopak prohloubilo neshody mezi členskými zeměmi EU. Neschopnost EU efektivně řešit nelegální migraci dále prohlubovala obavy některých zemí z negativních dopadů na jejich vnitřní bezpečnostní situaci. Mezi ně patří zvýšené riziko teroristických útoků a radikalizace islámských enkláv, vzestup islamofobních nálad a posilování vlivu radikálních politických stran a hnutí.

ZPRAVODAJSKÉ SLUŽBY CIZÍ MOCI

Aktivita zpravodajských služeb cizích mocí na území ČR byly na obdobné úrovni jako v roce 2016. Cílem jejich působení bylo, kromě získávání informací, také posílení vlivu jejich sponzorské země na politické a ekonomické struktury České republiky.

V oblasti obrany pokračovala snaha cizích zpravodajských služeb o monitorování rozvoje schopností AČR a získávání informací o vojenském průmyslu a technologiích.

HOSPODAŘENÍ PŘI ZABEZPEČOVÁNÍ OBRANY ČR

V roce 2017 pokračoval proces přípravy řady významných projektů vyzbrojování a nákupů zboží a služeb pro AČR. Stejně jako v minulých letech docházelo k časovým průtahům při procesu realizace a finalizace veřejných zakázek. VZ monitorovalo proces přípravy akvizic s cílem odhalovat snahu některých zájmových skupin o ovlivnění výběru dodavatele a získání finančního, či jiného profitu. O všech relevantních zjištěních byli informováni oprávnění adresáti.

¹¹ V roce 2016 se jednalo o 363 000 osob a v roce 2015 celkem o 1 015 000 osob

¹² Exteritorializace – přesunutí státních hranic daleko od území členských států EU

KONTROLA ČINNOSTI VOJENSKÉHO ZPRAVODAJSTVÍ

Kontrola zpravodajských služeb České republiky je upravena v § 12 až 13a zákona č. 153/1994 Sb. Z těchto ustanovení vyplývá právo výkonu kontroly činnosti zpravodajských služeb z úrovně vlády České republiky a Parlamentu České republiky.

Podle ustanovení § 13 zákona č. 153/1994 Sb. není ustanoveními tohoto zákona dotčena působnost státních orgánů ke kontrole plnění úkolů hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu podle zvláštních právních předpisů. Těmito jsou zejména zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

V loňském roce proběhly kontroly z úrovně Stálé komise pro kontrolu VZ PSP ČR, Pražské správy sociálního zabezpečení a Národního bezpečnostního úřadu.

Vnitřní kontrola Vojenského zpravodajství byla zajišťována vlastními odbornými prvky. Kontrolní činnost byla zaměřena zejména na oblast vnitřní bezpečnosti, ochrany utajovaných informací, hospodaření s majetkem státu a výkon jednotlivých odborných činností. V oblasti operativní činnosti byly prováděny kontroly ve vztahu k výkonu této činnosti a ve vztahu k vedení odpovídajících evidencí.

Kromě prověřování dodržování ustanovení právních předpisů České republiky bylo dohlíženo i na dodržování vnitřních řídicích aktů Vojenského zpravodajství, které upravují vyšší právní normy pro specifické prostředí Vojenského zpravodajství.

Tak jako v předchozích letech byla kontrolní činnost v uplynulém roce prováděna na základě plánu činnosti Vojenského zpravodajství a ročního plánu kontrol nebo operativně na základě rozhodnutí ředitele VZ. V některých případech byly naplánované kontroly operativně přizpůsobeny aktuálním potřebám a poznatkům.

DŮLEŽITÉ UDÁLOSTI MIMO HLAVNÍ ČINNOST

Vojenské zpravodajství je službou, která zabezpečuje informace, nicméně jako organizace se angažuje i v jiných důležitých činnostech, kterými jsou například charitativní projekty, přispívání k osvětě společnosti nebo zpřístupňování svých materiálů historikům.

CHARITATIVNÍ ČINNOST

Ředitel Vojenského zpravodajství Jan Beroun poskytnul na jaře záštitu nad charitativní rezortní sbírkou **Společně proti Crohnovi**, kterou na konci dubna realizovali vojáci Armády České republiky, příslušníci Ministerstva obrany a zaměstnanci státních podniků a příspěvkových organizací resortu MO ve spolupráci s Charitou ČR a hnutím Stonožka. Ve sbírce se podařilo vybrat přes čtvrt milionu korun.

Symbolický šek na celkem 277 568,- Kč byl předán Dětské klinice Fakultní nemocnice Plzeň, kde výtěžek sbírky pomáhá při zlepšení léčebného procesu u dětí, které Crohnovou chorobou onemocněly. Slavnostní předání se kromě zástupců Vojenského zpravodajství účastnili i Běla Jensen z hnutí Stonožka či kardinál Dominik Duka, který celý akt hostil v pražském Arcibiskupském paláci.

V listopadu se Vojenské zpravodajství opět zapojilo do veřejné **rezortní sbírky u příležitosti Dne válečných veteránů** ve prospěch Vojenského fondu solidarity. Příslušníci Vojenského zpravodajství

přispěli celkovou částkou 111 880,- Kč, celkově se vybralo téměř 700 tisíc korun. Vojenské zpravodajství přitom stejně jako v roce 2016 přispělo nejvíc ze všech zainteresovaných složek.

VYDÁNÍ PUBLIKACE O VOJENSKÉM ZPRAVODAJSTVÍ VE 30. LETECH

V červenci byla ve Vojenském historickém ústavu pokřtěna publikace **Rekonstrukce československé agenturní sítě a jejich výsledků z let 1933 – 1939**, kterou sepsal vojenský historik Karel Straka. Kniha vznikla za přispění historiků, akademiků, ale i pamětníků současného Vojenského zpravodajství. Titul nabízí vhled do práce vojenských zpravodajců ve třicátých letech včetně jejich výsledků a zmapování tehdejší agenturní sítě. V publikaci jsou navíc poprvé použity materiály z archívu Vojenského zpravodajství, které donedávna podléhaly utajení a po předání Vojenskému ústřednímu archívu a Vojenskému historickému ústavu se staly součástí jejich archivních sbírek.

OCENĚNÍ ZPRAVODAJSKÉHO DŮSTOJNÍKA IN MEMORIAM

Ministr obrany Martin Stropnický v říjnu vyznamenal bývalého zpravodajského důstojníka **plukovníka Františka Fryče in memoriam** za výjimečné zásluhy o obranu republiky a jejího ústavního pořádku.

Plukovník Fryč byl významným vojenským zpravodajcem ve 30. a 40. letech. Specializoval se na šifrování či speciální fotografickou práci, působil však i jako operativec v zahraničí.

Jako člen slavné Moravcovy jedenáctky se během druhé světové války účastnil odboje z exilu v Londýně. Během války byl také vyslán do Francie, kde pomáhal budovat předsunutou agenturní základnu. Kříž obrany státu převzala z rukou ministra plukovníkova vnučka.

STOLETÉ VÝROČÍ VZNIKU VOJENSKÉHO ZPRAVODAJSTVÍ

Během roku 2017 započaly přípravy na oslavy 100. výročí založení Vojenského zpravodajství.

12. listopadu roku 1918 nastoupil divizní generál Čeněk Hauzvic do funkce prvního přednosty vznikajícího zpravodajského oddělení československého Vrchního velitelství v Praze, které položilo základy a **založilo tradici vojenského zpravodajství v Československu**. Toto datum je tak považováno za oficiální vznik vojenského zpravodajství v Československu.

